

Bezinning 167: Het lijdensverhaal van Lucas

Lucas 22,14-23,56 = passiezondag C-jaar

Het Woord

Toen het zover was, ging Hij samen met de apostelen aanliggen voor de maaltijd. Hij zei tegen hen: 'Ik heb er hevig naar verlangd dit pesachmaal met jullie te eten voor de tijd van mijn lijden aanbreekt. Want Ik zeg jullie: Ik zal geen pesachmaal meer eten voordat het zijn vervulling heeft gevonden in het koninkrijk van God'. Hij nam een beker, sprak het dankgebed uit en zei: 'Neem deze beker en geef hem aan elkaar door. Want Ik zeg jullie: vanaf nu zal Ik niet meer drinken van de vrucht van de wijnstok tot het koninkrijk van God gekomen is'. En Hij nam een brood, sprak het dankgebed uit, brak het brood, deelde het uit en zei: 'Dit is mijn lichaam dat voor jullie gegeven wordt. Doe dit, telkens opnieuw, om Mij te gedenken'. Zo nam Hij na de maaltijd ook de beker en zei: 'Deze beker, die voor jullie wordt uitgegoten, is het nieuwe verbond dat door mijn bloed gesloten wordt.

Maar weet wel dat degene die Mij zal uitleveren samen met Mij aan deze tafel aanligt. Want de Mensenzoon moet heengaan zoals het voor Hem bepaald is, maar wee de mens die Hem zal uitleveren'. Ze vroegen zich onder elkaar af wie van hen zoiets zou kunnen doen.

Toen ontstond er onder hen onenigheid over de vraag wie van hen de belangrijkste was. Jezus zei tegen hen: 'Vorsten oefenen heerschappij uit over de aan hen onderworpen volken en wie macht heeft laat zich weldoener noemen. Laat dat bij jullie niet zo zijn! De belangrijkste van jullie moet de minste worden en de leider de dienaar. Want wie is belangrijker, degene die aanligt om te eten of degene die bedient? Is het niet degene die aanligt? Maar Ik ben in jullie midden als iemand die dient.

Jullie zijn in al mijn beproevingen steeds bij Mij gebleven. Ik bestem jullie voor het koningschap zoals mijn Vader Mij voor het koningschap bestemd heeft: jullie zullen in mijn koninkrijk eten en drinken aan mijn tafel en zetelen op een troon om recht te spreken over de twaalf stammen van Israël.

Simon, Simon, weet dat Satan jullie voor zich heeft opgeëist om jullie als graan te mogen zeven. Maar Ik heb voor je gebeden opdat je geloof niet zou bezwijken. En als jij eenmaal tot inkeer bent gekomen, moet jij je broeders sterken'. Simon antwoordde: 'Heer, ik ben zelfs bereid om met U de gevangenis in te gaan en te sterven'. Maar Jezus zei: 'Ik zeg je, Petrus, deze nacht zal de haan niet kraaien voordat je driemaal geloochend hebt dat je Mij kent'.

Daarna zei Hij tegen hen: 'Toen Ik jullie uitzond zonder geldbuidel, reistas en sandalen, kwamen jullie toen iets tekort?' 'Niets!' antwoordden ze. Hij zei: 'Maar wie nu een geldbuidel heeft, moet die meenemen, evenals zijn reistas en wie er geen heeft moet zijn mantel verkopen en zich een zwaard aanschaffen. Want Ik zeg jullie: wat geschreven staat, moet in Mij tot vervulling komen, namelijk: "Hij werd gerekend tot de wettelozen". Inderdaad, nu wordt voltrokken wat over Mij

gezegd is'. Ze zeiden: 'Kijk Heer, hier zijn twee zwaarden'. Maar Hij zei tegen hen: 'Genoeg hierover!'

Hij vertrok en ging volgens zijn gewoonte naar de Olijfberg. De leerlingen volgden Hem. Toen Hij daar was aangekomen, zei Hij tegen hen: 'Bid dat jullie niet in beproeving komen'. En Hij liep bij hen weg, tot ongeveer een steenworp ver, en knielde daarna neer om te bidden. Hij bad: 'Vader, als U het wilt, neem dan deze beker van Mij weg. Maar laat niet wat Ik wil, maar wat U wilt gebeuren'. Uit de hemel verscheen Hem een engel om Hem kracht te geven; Hij werd overvallen door doodsangst, maar bleef bidden; zijn zweet viel in grote druppels als bloed op de grond. Toen Hij na zijn gebed opstond en terugliep naar de leerlingen, zag Hij dat ze van verdriet in slaap waren gevallen en Hij zei tegen hen: 'Waarom slapen jullie? Sta op en bid dat jullie niet in beproeving komen'.

Terwijl Hij nog sprak, kwam er opeens een horde mensen aan. Voorop liep de man die Judas heette, een van de twaalf; hij ging naar Jezus toe om Hem te kussen. Maar Jezus zei tegen hem: 'Judas, lever je de Mensenzoon uit met een kus?' Toen degenen die bij Hem stonden zagen wat er ging gebeuren, vroegen ze: 'Heer, zullen we er met het zwaard op los slaan?' En een van hen sloeg in op de dienaar van de hogepriester en sloeg hem zijn rechteroor af. Maar Jezus zei: 'Houd daarmee op. Zo is het genoeg!' Hij raakte het oor aan en genas de man. Tegen de hogepriesters en tempelwachters en de oudsten van het volk die op Hem afgekomen waren, zei Hij: 'Als tegen een misdadiger bent u uitgetrokken met zwaarden en knuppels? Dagelijks was Ik bij u in de tempel en toen hebt u geen vinger naar Me uitgestoken, maar dit is uw uur, het uur van de macht van de duisternis'.

Ze grepen Hem vast en voerde Hem weg en brachten Hem naar het huis van de hogepriester. Petrus volgde hen op een afstand. Ze staken een vuur aan midden op de binnenplaats en gingen eromheen zitten; Petrus voegde zich bij hen. Een dienstmeisje zag hem bij het vuur zitten, keek hem strak aan en zei: 'Die man hoorde er ook bij!' Maar hij ontkende het: 'Ik ken Hem niet eens!' Even later merkte een ander hem op en zei: 'Jij bent ook een van hen!' Maar Petrus zei: 'Welnee man, helemaal niet'. En ongeveer een uur later zei nog iemand met grote stelligheid: 'Ja zeker, die man was ook in zijn gezelschap, hij komt immers ook uit Galilea'. Maar Petrus zei: 'Ik weet niet waar je het over hebt'. En op datzelfde moment, terwijl hij nog sprak, kraaide er een haan. De Heer draaide zich om en keek Petrus aan en toen herinnerde Petrus zich de woorden van de Heer: 'Nog voor er vannacht een haan heeft gekraaid zul je Mij driemaal verloochenen'. Hij ging naar buiten en huilde bitter.

De mannen die Jezus gevangen hielden, dreven de spot met Hem en geselden Hem. Ze blinddoekten Hem en zeiden: 'Profeteer nu maar, wie is het die Je geslagen heeft?' En ze zeiden nog tal van andere lasterlijke dingen tegen Hem.

Toen het dag werd, kwam de raad van oudsten van het volk bijeen, hogepriesters zowel als schriftgeleerden, en ze leidden Hem voor in hun raadszitting. Ze zeiden: 'Als U de Messias bent, zeg het ons dan'. Maar Jezus antwoordde: 'Als Ik het u zeg, gelooft u Mij toch niet. En als Ik een vraag stel, antwoordt U toch niet. Maar vanaf nu zal de Mensenzoon gezeten zijn aan de rechterhand van de Almachtige'. Toen zeiden allen: 'U bent dus de Zoon van God?' Hij antwoordde: 'U zegt dat Ik het ben'. Ze zeiden: 'Waarvoor hebben we nog getuigenverklaringen nodig? We hebben het immers zelf uit zijn eigen mond gehoord!' Ze stonden allen op en leidden Hem voor aan Pilatus.

Daar brachten ze de volgende beschuldigingen tegen Hem in: 'We hebben vastgesteld dat deze man ons volk van het rechte pad afbrengt en de mensen ervan weerhoudt belastingen aan de keizer te betalen en dat Hij van zichzelf zegt de Messiaanse koning te zijn'. Pilatus vroeg Hem: 'Bent U de

koning van de Joden?’ Jezus antwoordde: ‘U zegt het’. Daarop zei Pilatus tegen de hogepriesters en de samengeschoolde menigte: ‘Ik vind niets waaraan deze man schuldig is.’ Maar ze bleven hardnekkig beweren: ‘In heel Judea ruit Hij met zijn onderricht het volk op, van Galilea tot hier!’ Toen Pilatus dit hoorde, vroeg hij aan Jezus of Hij uit Galilea kwam en toen hij beseftte dat Hij onder Herodes’ gezag viel, stuurde hij Hem naar Herodes, die op dat moment in Jeruzalem verbleef.

Herodes was bijzonder blij toen hij Jezus zag, want hij wilde Hem al heel lang ontmoeten omdat hij veel over Hem gehoord had. Bovendien hoopte hij Hem een wonder te zien doen. Hij ondervroeg Hem uitvoerig, maar Jezus antwoordde hem niet één keer. De hogepriesters en de schriftgeleerden die erbij stonden, brachten zware beschuldigingen tegen Hem in. Hierop begonnen Herodes en zijn soldaten Jezus te horen en ze dreven de spot met Hem door Hem een pronkgewaad om te hangen. Zo stuurde hij Hem terug naar Pilatus. Op die dag werden Herodes en Pilatus vrienden, terwijl ze altijd elkaars vijanden waren geweest.

Pilatus riep de hogepriesters en de leiders en het volk bij zich en zei tegen hen: ‘U hebt die Man voor mij gebracht als iemand die het volk van het rechte pad afbrengt, maar u weet dat ik Hem, toen ik Hem in uw bijzijn verhoorde, aan geen van de zaken waarvan u Hem beticht schuldig heb bevonden. En Herodes evenmin, hij heeft Hem immers naar ons teruggestuurd; Hij heeft niets gedaan waarop de doodstraf staat. Dus zal ik Hem vrijlaten, nadat ik Hem heb laten geselen’. Maar ze begonnen met zijn allen luidkeels te schreeuwen: ‘Weg met Hem! Laat Barabbas vrij!’ Deze laatste was gevangengezet wegens een oproer dat in de stad had plaatsgevonden en wegens moord. Pilatus praatte opnieuw op hen in omdat hij Jezus wilde vrijlaten. Maar ze schreeuwden het uit: ‘Kruisig Hem, kruisig Hem!’ Voor de derde maal zei hij tegen hen: ‘Wat voor kwaad heeft die man dan gedaan? Ik heb niets gevonden waarvoor Hij de doodstraf verdient. Dus zal ik Hem vrijlaten, nadat ik Hem heb laten geselen’. Maar ze bleven luidkeels eisen dat Hij gekruisigd zou worden en met hun geschreeuw wonnen ze het pleit: Pilatus besloot hun eis in te willigen. Hij liet de man gaan die wegens oproer en moord gevangen was gezet en om wiens vrijlating ze hadden gevraagd, en leverde Jezus uit aan hun willekeur.

Toen Jezus werd weggeleid, hielden de soldaten een zekere Simon van Cyrene aan, die net de stad binnenkwam. Ze legden het kruis op zijn rug en lieten het hem achter Jezus aan dragen. Een grote volksmenigte volgde Jezus, evenals enkele vrouwen die zich op de borst sloegen en over Hem weeklaagden. Jezus keerde zich echter naar hen om en zei: ‘Dochters van Jeruzalem, huil niet om Mij. Huil liever om jezelf en je kinderen, want weet, de tijd zal aanbreken dat men zal zeggen: “Gelukkig wie onvruchtbaar is, gelukkig de moederschoot die niet gebaard heeft en de borst die geen kind heeft gezoogd”. Dan zullen de mensen tegen de bergen zeggen: “Val op ons neer!” en tegen de heuvels: “Bedek ons!” Want als dit gebeurt met het jonge hout, wat zal het verdorde hout dan niet te wachten staan?’ Samen met Jezus werden nog twee anderen, beiden misdadigers, weggeleid om terechtgesteld te worden.

Aangekomen bij de plek die de Schedelplaats heet, werd Jezus gekruisigd, samen met de twee misdadigers, de een rechts van Hem, de ander links. Jezus zei: ‘Vader, vergeef hun, want ze weten niet wat ze doen’. De soldaten verdeelden zijn kleren onder elkaar door erom te dobbelen. Het volk stond toe te kijken. De leiders hoonden hem en zeiden: ‘Anderen heeft Hij gered; laat Hij nu zichzelf redden als Hij de Messias van God is, zijn uitverkorene!’ Ook de soldaten dreven de spot met Hem, ze gingen voor Hem staan en boden Hem zure wijn aan, terwijl ze zeiden: ‘Als Je de koning van de Joden bent, red Jezelf dan!’ Boven Hem was een opschrift aangebracht: ‘Dit is de koning van de Joden’. Een van de gekruisigde misdadigers zei spottend tegen Hem: ‘Jij bent toch de Messias? Red Jezelf dan en ons erbij!’ Maar de ander wees hem terecht met de woorden: ‘Heb jij dan zelfs geen ontzag voor God nu je dezelfde straf ondergaat? Wij hebben onze straf verdiend en worden beloond naar onze daden. Maar die Man heeft niets onwettigs gedaan’. En hij zei: ‘Jezus,

denk aan mij wanneer u in uw koninkrijk komt'. Jezus antwoordde: 'Ik verzeker je: nog vandaag zul je met Mij in het paradijs zijn'.

Rond het middaguur werd het donker in het hele land omdat de zon verduisterde. De duisternis hield drie uur aan. Toen scheurde het voorhangsel van de tempel doormidden. En Jezus riep met luide stem: 'Vader, in uw handen leg Ik mijn geest'. Toen Hij dat gezegd had, blies Hij de laatste adem uit. De centurio zag wat er gebeurd was en loofde God met de woorden: 'Werkelijk, deze mens was een rechtvaardige!' De mensen die voor het schouwspel samengekomen waren en de gebeurtenissen hadden gadeslagen, keerden terug naar huis, terwijl ze zich op de borst sloegen. Alle mensen die Jezus gekend hadden waren op een afstand blijven staan, ook de vrouwen die Hem vanuit Galilea gevolgd waren en alles hadden zien gebeuren.

Er was ook een man die Josef heette en afkomstig was uit de Joodse stad Arimatea. Hij was een raadsheer, een goed en rechtvaardig mens, die de komst van het koninkrijk van God verwachtte en niet had ingestemd met het besluit en de handelwijze van de raad. Hij ging naar Pilatus en vroeg hem om het lichaam van Jezus. Nadat hij het lichaam van het kruis had gehaald, wikkelde hij het in linnen doeken en legde het in een rotsgraf dat nog nooit was gebruikt. Het was de voorbereidingsdag, de sabbat was bijna aangebroken. De vrouwen die met Jezus waren meegereisd uit Galilea, volgden Josef naar het graf om het te bekijken en om te zien hoe Jezus' lichaam er werd neergelegd. Daarna gingen ze naar huis en bereidden ze geurige olie en balsem. Op sabbat namen ze de voorgeschreven rust in acht.

Een woord bij het Woord

De dramatiek van het proces van Jezus speelt zich af in een halve dag. Een zeer korte tijdsspanne. Tot driemaal toe horen we zeer klaar dat Jezus onschuldig is. En toch wordt Hij veroordeeld tot de kruisdood. Bij Lucas wordt de hele schuld voor de veroordeling vooreerst bij het Sanhedrin gelegd en zelfs bij het hele volk en alleszins bij alle inwoners van Jeruzalem. Later in het verhaal, vooral tijdens de kruisweg van Jezus, lijkt het volk al bekeerd te zijn, want ze volgen Hem, wat in christelijke termen voorbeeldig is. En Pilatus? Juist hij verklaart ondubbelzinnig dat Jezus onschuldig is. Zo lijkt hij meer de advocaat van Jezus dan zijn rechter te zijn. Maar dan zet hij zijn neus naar de wind, als het volk onder opruiing van het Sanhedrin zijn kruisdood eist. Eerst wil Pilatus Jezus na een geseling nog laten gaan, maar later levert hij Hem uit aan de willekeur van het volk. Heel opvallend hierbij is dat een theologische kwestie (Jezus geeft zich uit voor de Messias en voor de Zoon van God) door het Sanhedrin wordt getransformeerd in een politieke kwestie (Jezus noemt zich koning en wil dat men geen belasting betaalt aan de Romeinse bezetter). Hieruit wordt dit duidelijk: Jezus was al lang veroordeeld door het Sanhedrin, nog voordat het proces begon.

In het lijdensverhaal van Lucas krijgen we enkele na te volgen voorbeelden. Natuurlijk gaat Jezus ons voor en vraagt, dat ook wij vergiffenis schenken aan wie ons kwaad doet. In zijn diepe lijden blijft Hij bidden tot de Vader en zich helemaal aan Hem toevertrouwen. Hij draagt zijn kruis op zijn lijdensweg en blijft bezorgd voor anderen (de vrouwen, de misdadiger die Hem om redding vraagt).

Simon van Cyrene draagt als eerste Jezus' kruis. Hij is een voorbeeld voor de apostelen en alle leerlingen, ja, voor alle christenen. Jezus lijdt in elke mens die lijdt en nodigt ons uit dat lijden te dragen.

Lucas geeft ons een zeer bijzondere boodschap mee, door Jezus aan de bekeerde misdadiger gegeven. 'Met Jezus zijn' is 'in het paradijs' zijn. Het is een echo van wat de barmhartige vader aan zijn oudste zoon zegt, midden in het evangelie: 'Gij zijt altijd bij mij'. Voortaan is het paradijs waar Jezus is.

Het Woord in mijn leven

Veroordeel ik onschuldige mensen? Vergeef ik hen die mij benadelen? Draag ik het lijden van andere mensen en indien ja: hoe? Is het mijn hoogste doel om 'met Jezus te zijn'?

Bidden met het Woord

Heer Jezus,
Je was onschuldig
en werd toch veroordeeld
tot de dood van misdadigers.
Je kwam tot ons in naam van God
maar wij, mensen, verwierpen Je.
En toch geef Je ons altijd de kans
om onze schuld te bekennen,
ons te bekeren
en Jou te volgen.
Geef ons de sterkte
om anderen te bemoedigen in het geloof
en jouw lijden te dragen
in mensen rond ons. Amen.

© Eric Haelvoet 2013